

Plan för långsiktig och hållbar utveckling ”PLHU”

Innehållsförteckning

Miljöstrategiarbetet och dess koppling till utvecklings-arbetet i kommunen.....	2
Miljön – en viktig hörnsten i samhällsbyggandet.....	2
Miljöarbetets betydelse för ett starkt näringsliv i Kristinehamn	3
Kommunens nya roll i en föränderlig omvärld	3
De 16 miljö kvalitetsmålen som grund för hållbar utveckling	3
Folkhälsans roll för utvecklingen av Kristinehamn.....	5
Plan för långsiktig och hållbar utveckling (PLHU).....	5
Översiktsplanen – ett sammanhållande styrdokument för.....	6
utveckling av kommunen.....	6
Principer för arbetet med strategiska planer	6
Planer i PLHU	7

Lennart Fräjdin
Kommunchef

Michael Lindstedt
Förvaltningschef MSBF

Peter Eskebrink
Chef Kommunledningskontoret

Stefan Johansson
Miljösamordnare

Miljöstrategiarbetet och dess koppling till utvecklingsarbetet i kommunen

Under de senaste åren har tillväxtfrågor uppmärksammats i Kristinehamns kommun. Orsaken kan finnas i det faktum att den ekonomiska tillväxttakten lokalt i Kristinehamn från 1992 och framåt varit dålig och inte följt med den utveckling som återfinns i övriga riket. Hösten 2003 genomfördes en grundlig analys av förutsättningarna och vilka utvecklingspotentialer som vi har. Detta ledde till en strategi som kallas Lokalt Tillväxtprogram, LTP. LTP har blivit ett mycket viktigt dokument, både strategiskt och operativt, i skapandet av det framtida Kristinehamns kommun.

Ett annat strategiskt dokument är kommunens översiktsplan¹, ÖP. ÖP anger vilka långsiktiga ambitioner som kommunen har ur flera perspektiv, bland annat planjuridiskt. Även om ÖP, ur ett juridiskt perspektiv inte är tvingande (till skillnad mot en detaljplan) så är tonen som anslås i ÖP viktig.

Klimat- och miljöfrågor har fått en allt större betydelse, både globalt, nationellt, regionalt och lokalt. Kristinehamns kommun har inte resurser att lösa alla utmaningar, men vi vill bidra i detta arbete inom av kommunen särskilt prioriterade områden. Därför föreslås att kommunen kompletterar de strategiska underlagen LTP och ÖP med en plan för långsiktig och hållbar utveckling. Utgångspunkterna för denna presenteras nedan.

Miljön – en viktig hörnsten i samhällsbyggandet

Under 2006 påbörjades ett miljöstrategiprojekt med syfte att utveckla strategier och utarbeta underlag för att åstadkomma en hållbar utveckling i Kristinehamns kommun. En hållbar utveckling kan stimuleras genom att på ett genomgripande sätt integrera miljöfrågorna på alla områden i samhällsplaneringen. Projektet har inledningsvis ägnats åt miljöindikatorer och miljöanalys för att ta fram ett underlag om miljötillståndet och miljöarbetet i kommunen. Dessutom har arbete påbörjats med grönstrukturplan, bullerkartering, klimat- och energiplan samt plan för vattenfrågor med anledning av vattendirektivets införande.

Hållbara förändringar formas utifrån de komplexa och tvärsektoriella samband som finns mellan människa, miljö och samhällets olika delar. Hållbarhet är en balanserad helhet som svarar mot en hos medborgarna efterfrågad kvalitet och kan betraktas utifrån dels olika aspekter såsom kulturella, sociala, ekonomiska och ekologiska dels ur olika perspektiv som barn och ungdomar, jämställdhet, tillgänglighet samt trygghet och folkhälsa.

Utmaningen ligger i att utveckla kommunen i en riktning som både gagnar näringslivet, medborgarnas livskvalitet och miljön. Det handlar om att kraftsamla för att göra kommunen allsidigt attraktiv för att

¹ Antagen av KF 2006, benämnd ÖP 2004

locka investerare, fler boende och fler företag. Stadsförnyelse av tätorten är viktig för att skapa ökad tillgänglighet till handel och service, bättre kulturutbud, fler mötesplatser samt vackra och väl underhållna hus. I det arbetet har alla en viktig uppgift – kommunen, medborgaren och näringslivet.

Miljöarbetets betydelse för ett starkt näringsliv i Kristinehamn

Lagstiftningen ställer i allt högre grad krav på att verksamheterna själva har en egen väl fungerande egenkontroll och kunskap om miljön (miljöbalkens hänsynsregler). Tanken är att verksamheter som har en väl fungerande egenkontroll också är bättre på att undvika miljöstörningar och att sköta sitt miljöarbete på ett korrekt sätt. Verksamheter som har höga ambitioner att uppfylla miljölagstiftningens krav och därmed vinna konkurrensfördelar, ställer också större krav på kommunen som myndighet. Även den höga förändringstakten inom berörda lagstiftningsområden ställer stora krav på såväl företagen som kommunen. Genom ett effektivt och kompetent miljöarbete samt ett aktivt och väl utvecklat informationsutbyte skapas goda förutsättningar som gynnar näringslivet, tillsynen och miljön.

Vinsterna av ett framsynt miljöarbete kan räknas i ökad attraktivitet på marknaden, ökad konkurrenskraft samt ökad effektivitet och bättre kontroll på det egna miljöarbetet.

Kommunens nya roll i en föränderlig omvärld

Det är många olika krafter som driver utvecklingen av kommunen och dess tätorter. Kommunens roll i samhällsbyggandet har förändrats. Tidigare var kommunen på ett tydligare sätt en initierande och stark part, men är idag en av flera parter. Andra viktiga parter är byggentreprenörer, andra privata aktörer och statliga verk. Kommunens nya roll innebär i allt högre grad en samordnande- och serviceroll gentemot de som vill investera i bostäder, lokaler, verksamheter eller transportsystem. För att attrahera företag, institutioner och nya invånare arbetar kommunen alltmer i partnerskap med andra intressenter. Den kommunala fysiska planeringens stora uppgift är att hantera dessa drivkrafter och leda utvecklingen i linje med ett hållbart samhällsbyggande.

De 16 miljö kvalitetsmålen som grund för hållbar utveckling

Efter beslut av riksdagen 2005 har Sverige 16 miljö kvalitetsmål och 72 delmål. Miljö kvalitetsmålen uttrycker den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö och dess natur- och kulturresurser som riksdagen anser miljömässigt hållbara på lång sikt. Delmålen anger inriktning och tidsperspektiv för att nå miljömålen. Miljö kvalitetsmål och delmål styr inriktningen av det svenska miljöarbetet, nationellt och internationellt, ett arbete som är en central del i ansträngningarna för ett hållbart samhälle. Arbetet för att uppnå miljö kvalitetsmålen kräver insatser från oss alla i samhället: myndigheter, kommuner och näringsliv, likaväl som organisationer och konsumenter.

Miljömålsrådet gör bedömningen att åtta av totalt sexton miljö kvalitetsmål som mycket svåra att nå i tid. Dessa mål är Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturligt försurning, Giftfri miljö, Ingen

övergödning, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. För övriga miljö kvalitetsmål gäller att de bedöms möjliga att nå under förutsättning att ytterligare åtgärder sätts in. Länsstyrelsen i Värmland bedömer att möjligheterna att uppnå de regionala delmålen är något sämre än för de motsvarande nationella delmålen.

1. Begränsad klimatpåverkan	9. Grundvatten av god kvalitet
2. Frisk luft	10. Hav i balans samt levande kust och skärgård ²
3. Bara naturlig försurning	11. Myllrande våtmarker
4. Giffri miljö	12. Levande skogar
5. Skyddande ozonskikt	13. Ett rikt odlingslandskap
6. Säker strålmiljö	14. Storslagen fjällmiljö ³
7. Ingen övergödning	15. God bebyggd miljö
8. Levande sjöar och vattendrag	16. Ett rikt växt- och djurliv

Arbetet syftar till att säkerställa fem grundläggande värdena, se nedan, och innebär att de stora miljöproblemen skall vara lösta till nästa generation, år 2020. Vad avser klimatet är målet 2050.

- Människors hälsa
- Den biologiska mångfalden och naturmiljön
- Kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena
- Ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga
- En god hushållning med naturresurserna

Riksdagen har fastställt att arbetet med att nå de 16 miljö kvalitetsmålen ska koncentreras i tre strategier. De tre åtgärdsstrategierna har formulerats på följande sätt:

- En strategi för effektivare energianvändning och transporter – för att minska utsläppen från energi- och transportsektorerna.
- En strategi för giftfria och resurssnåla kretslopp som innefattar en miljöorienterad produktpolitik – för att skapa energi- och materialsnåla kretslopp och för att minska de diffusa utsläppen av miljögifter.
- En strategi för hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö – för ökad hänsyn till biologisk mångfald, kulturmiljö och människors hälsa, för god hushållning med mark och vatten, miljöanpassad fysisk planering och hållbar bebyggelsestruktur.

Arbetet inom de tre åtgärdsstrategierna ska bland annat ge underlag till Miljömålsrådets samlade bedömning i den fördjupade utvärderingen av miljömålen, som Miljömålsrådet ska lämna till regeringen våren 2008. Rapporten är i sin tur underlag för den kommande miljöpropositionen, preliminärt 2009.

² Berör ej Kristinehamns kommun

³ Berör ej Kristinehamns kommun

Det 15:e miljö kvalitetsmålet, ”God bebyggd miljö”, innebär att städer och tätorter ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö. Det innebär bland annat att människor inte ska utsättas för skadliga luftföroreningar, bullerstörningar, skadliga radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas, byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Fysisk planering och samhällsbyggande ska därför grundas på program och strategier för hur bland annat grö- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö som friluftsliv.

Folkhälsans roll för utvecklingen av Kristinehamn

Folkhälsoarbetets fokus är de samhällsfaktorer som påverkar folkhälsan. Det politiska ansvaret för dessa är fördelat mellan olika sektorer och nivåer i samhället. Ett samlat folkhälsoarbete förutsätter därför aktiva insatser av flera samhällsaktörer och inom flera politikområden. Folkhälsan är av stor betydelse för samhällsutvecklingen och insatserna för en bättre folkhälsa ingår som en viktig del i arbetet för en uthållig tillväxt, en god välfärd och ett ekologiskt hållbart samhälle. För det samlade folkhälsoarbetet har en sektorsövergripande målstruktur med elva målområden använts. Följande elva målområden är av riksdagen fastställda för det samlade folkhälsoarbetet:

1. Delaktighet och inflytande i samhället.
2. Ekonomisk och social trygghet.
3. Trygga och goda uppväxtvillkor.
4. Ökad hälsa i arbetslivet.
5. Sunda och säkra miljöer och produkter.
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.
7. Gott skydd mot smittspridning.
8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.
9. Ökad fysisk aktivitet.
10. Goda matvanor och säkra livsmedel.
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.

Kommunen har ett samlat ansvar för att åstadkomma en god livsmiljö och för lokala anpassningar av de nationella miljö- och folkhälsomålen. Dialogen med kommunens medborgare är viktig för att informera om målen, förankra dem och för att genomföra åtgärder som krävs för att vi ska kunna nå miljömålen. Kommunen har genom sitt myndighetsarbete, sitt ansvar för samhällsplanering samt den egna verksamheten, flera betydelsefulla uppgifter i arbetet för att uppnå en långsiktig och hållbar utveckling. Dessa frågor hanteras i Kristinehamns kommun bland annat genom Trygghets- och folkhälsorådet.

Plan för långsiktig och hållbar utveckling (PLHU)

Eftersom en hållbar samhällsutveckling innefattar samspelet med miljön såväl som användningen av ekonomiska och sociala resurser finns många styrdokument för att nå hållbarhet i kommunens verksamheter

och för kommunens del i samhällets utveckling. Hållbar utveckling berör alla politikområden. Ett övergripande ”styrdokument” – en ”plan för långsiktig och hållbar utveckling” (PLHU) - föreslås att utarbetas som ett grundläggande dokument för de strategiska och övergripande mål som återfinns/utarbetas i ÖP och LTP. Beståndsdelarna i PLHU presenteras nedan. Arbetet bör redovisas i kommunens styrkort som är under utveckling.

Miljöstrategiarbetet med specificerade planer enligt nedan är ett av verktygen för styrning och uppföljning av en hållbar utveckling inom Kristinehamns kommun. Kommunfullmäktige fastställer visioner och mål och uppdrar genom kommunstyrelsen till nämnder, styrelser och förvaltningar att i sin årliga verksamhetsplanering, budget och redovisning göra egna åtaganden och återrapportering av resultat i miljöarbetet.

Former för ett gemensamt ”miljö/hållbarhets/livsmiljö-bokslut” bör utformas och ingå som en del i kommunens årsberättelse. Formerna utarbetas gemensamt av Kommunstyrelsen och Miljö- och Byggnadsnämnden. Särskilda anvisningar bör utarbetas för utbildning, informations spridning och kompetensstöd för det övergripande miljöstrategiarbetet.

Översiktsplanen – ett sammanhållande styrdokument för utveckling av kommunen

Kommunens översiktsplan ska i första hand hantera frågor om användningen av mark och vatten i kommunen. Men det är också lämpligt att i planen beskriva och diskutera andra frågor som är viktiga för kommunens utveckling. Inom kommunen finns utöver översiktsplanen ett flertal olika policydokument eller liknande antagna av kommunfullmäktige, som anger mål och riktlinjer för olika frågor och verksamheter. Normalt behandlar dessa planer och program bara en sektor och de är inte i alla delar konsistenta med varandra och med översiktsplanen. Översiktsplanen som har helhetssynen är övergripande. Mest styrande är kommunens budget med tillhörande LTP som beslutas för varje år.

Nedanstående planer kommer att ingå som viktiga delar, eller kunskapsbringande faktorer, i den reviderade ÖP som skall tas fram och i arbetet med LTP. Ambitionen är att ny ÖP behandlas av KF september 2010. Detta innebär att de politiska beslut som fattas löpande, i någon mening kommer att sammanfattas i ny ÖP.

Principer för arbetet med strategiska planer

Principerna för arbetet med strategiska planer enligt ovan, utgår från politiska beslut, som i sin tur leder till ”projektbeskrivningar” med:

- Uppdrag
 - Syfte
 - Mål

Projektbeskrivning, bestående av:

- Organisation
- Resurser i övrigt
- Tidsförhållanden

- Rapportvägar
- Behov av samverkan, internt och externt

Projektuppdraget för respektive plan formuleras av den ”Strategiska Planeringsgruppen⁴”. Projektansvarig utses av ”Strategiska Planeringsgruppen” och denne ansvarar för upprättande av projektbeskrivning. Erforderliga resurser knyts till arbetet från fall till fall, utefter vilka kompetenser som krävs.

Planer i PLHU

Se bilaga 1.

⁴ Denna grupp leds av Kommunchefen. I gruppen ingår i övrigt Förvaltningscheferna för Miljö- och Stadsbyggnad och Tekniska Förvaltningen, samt Planeringschefen och Fastighetschefen.